

TÜRK DİL KURUMU  
Genel Merkez Kurulu  
Tutulması

Genel Sekreter Vekili : Hasan Reşit Tankut

Ü Y E L E R : Basim Atalay, Ahmet Cevat Emre, Ali Canip Yöntem,  
Naim Onat, Refet Ülgen, Doktor Mehmet Ali Ağakay.  
/Başkan Maarif Vekilliğinde meşgul bulunduğundan,  
Genel Sekreter İbrahim Necmi Dilmen hasta olduğun-  
dan gelememişlerdir./

G Ü N D E M

- 1 - Geçen ve daha evvelki toplantı tutulmalarının okunup onarılması;
- 2 - Genel Sekreterliğin önermeleri;
- 3 - Saymanlığın önermeleri;
- 4 - Kolların önermeleri;
- 5 - Bina meselesi;
- 6 - Gelen kâğıtlar.

K A R A R L A R

- 1 - Geçen ve daha evvelki toplantı tutulmaları okunarak olduğu gibi onandı.

2 - Genel Sekreterliğin Önergeleri üzerine görüldü :

- a) Toplantı açılınca, Başkanın da bulunduğu evvelki celsede esasları hazırlanmış olan Ana Tüzük tâdilleri için Genel Sekreterliğin getirdiği taslak gözden geçirilmiş ve bazı yerleri değiştirilerek kabulüne ve (3512) sayılı Cemiyetler Kanununun icaplarından olan bu tâdillerin kısa bir zamanda formüllendirilerek İç İşleri Bakanlığına vaktinden evvel yetiştirilmesine ve böyle olmakla beraber Tarih Kurumunun yaptığı gibi Türk Dil Kurumunun da yeni Cemiyetler Kanununun (38)inci maddesinin (3)üncü fıkrasına uydurularak Türk Hava ve Çocuk Esirgeme Kurumlarına benzetilmesi için kanunî teklif yapmasının Maarif Vekilliğine bildirilmesine;
- b) Umumî transkripsiyon ve Radlof'un noksan harfleri için çalışmakta olan Komisyonun, beynelmilel ve hususî transkripsiyonların umumî heyetini ve Profesör Reşit Rahmeti'nin Üniversite için hazırladığı tetkikini inceliyerek meydana getirdiği Radlof transkripsiyonu muvafık görülmüş, ancak Reşit Rahmeti'nin etüdünde misal verilmemiş olduğundan, kendisinden istenilen bu misaller de geldikten sonra mevzu yeniden gözden geçirilerek umumî transkripsiyonun tespiti esas olarak kabul edildiğinden bu cihetin şimdiden Maarif Vekilliğine gönderilmesine ve Cevat Emrenin sureti aşağıya geçirilen itirazı üzerine Lehçeler ve Dil birliği meselesiyle alakası olmayan bu transkripsiyonun ilmî lûgat kitaplarına inhisar edeceği ve bu yolda çalışmanın ancak bu transkripsiyonlarla semereli ve

neticeli olabileceği kanaatine varılarak kabulüne /+/;

- c) Yaz mevsimini İstanbulda geçirecek Kolbaşıların oradaki vucudundan asiğllamak üzere yaza mahsus bir mesai programı yapmanın faydalı olacağına ve bu iş için icap eden kitapların ve memurların nakli hususunda ücret ve yevmiye verilmesi düşünülerek ve bu mevzu üzerine Maarif Vekili ile görüşmesi için Genel Sekreterliğe yetke verilmesine;
- d) Brükselde in'ikad edecek beşinci beynelmilel lengüistler kongresinde Kurumumuzu temsil edecek olan, Brüksel Elçiliğimiz Baş Kâtibi Bay Cemil Vafi'ye -geçen seneler olduğu gibi- baş gösterecek ufak masraflara karşılık olmak üzere (100) liralık bir avans verilmesine;
- e) Genel Merkez Kurulu üyelerinden Ahmet Cevat Emrenin, kendi arzusu üzerine kongreye iştirak edebileceğine karar verildi.

---

/+/ Alfabemizin haricinde başka harfler kullanıldığı takdirde Türk Lehçeleri arasında bir başkalık manzarası hasıl olur. Mesela: Kazancanın herhangi bir kelimesinin bizim dilimizde bir karşılığı vardır. Telaffuzları arasında küçük bir fark mevcuttur. Bu da, vokallerin biraz daha kapalı okunmasından ibarettir. Kazancanın bu vokalizmi mukaddemede tarif edilecek olursa, bu Türk lehçesinin fonetiği hakkında bir fikir edinmiş olur.

Kelimeyi ayrı harflerle yazacak olursak, okuyanlar, kelimenin ayrı olduğuna hükmedeceklerdir. Bundan dolayı, muhtelif lehçe vokalizminin mukaddemede tarifıyla iktifa edilmesi, başka vokallerin ilave olunmaması taraftarıyım.

Şu kadar ki: her kelimenin telâffuzunu göstermek arzusunda olursak, Alman lügatlerinin yaptığı gibi kelimeyi bizim harflerle yazmak ve parantez içinde telaffuzunu göstermek her iki maksadı temin eder: Lisan vahdeti muhafaza olunur, telaffuz farkı gösterilmiş olur.

3 - Saymanlığın önergeleri üzerine görüşüldü :

Yılbaşı hesaplarının tetkik ve kontrolünü, Millet Meclisi Muhasebecisi Mazlum, Kurum Üyelerinden Refet Ülgen ve Sayman Besim Atalaydan meydana getirilen bir Komisyona havale edilmesine karar verildi.

4 - Kolların önergeleri üzerine görüşüldü :

- a) Merhum Hasan Fehmi Turgal, Kurum adına Arap Kamusu tercümesinin taramasını deruhte etmiş ve bu maksatla 30 lira avans almıştı. Dil Kurumuna emeği geçmiş olan merhumun tarama hazırlığını yaparak işe başlamak üzere iken öldüğü anlaşıldığından bu 30 lira avansın bu hazırlık için geçmiş emek karşılığı tutularak mahsubunun icrasına ve veresesinden bir şey aranmamasına ve bu suretle açıkta kalan Kamus taraması için de Üçüncü Kolbaşı tarafından münasip bir tarayıcı bulunmasına;
- b) Lûgat - Filoloji Kolbaşılığının 27.V.1939 tarihli yazısı okundu. Şeyhî Divanının Devlet Matbaasında basımı başlamış olduğundan onun oraya bırakılmasına ; Radlofun/işine gelince : <sup>basım</sup> umumiyetle basım işleri için evvelce verilen karara uydurularak onun da tanınmış büyük bir matbaaya verilmesine;
- c) Hasan Reşit Tankut, Besim Atalay ve Ali Canip Yöntemden müteşekkil bir Komisyonun nezareti altında, matbaa tekniğinden anlıyan, tanınmış kimselerin ismini vereceği üç matbaa arasında pazarlık suretiyle Radlof ve buna benzer ehemmiyetli kitaplarımızın kolaylık ve çabukluk bakımından, İstanbulda Devlet Matbaasından başka yerlerde bastırılmasına karar verildi.

5 - Bina meselesi üzerine görüşüldü :

Evvelki binalardan birinin bedeli, diğerinin yapılışı dolayısıyla alınmamasına karar verilmiş ise de bu yaz için behemahal bir bina almak lâzım ve zarurî görüldüğünden, başkalarının da aranmasına ve elverişli olarak bulunacak olanların yine evvelkiler gibi Nafia Vekâletince keşf ve bedellerinin tahmin ettirilmesine karar verildi.

6 - Gelen kâğıtlar :

- a) Cumhuriyet Halk Partisinin 8. V. 1939 tarih ve 14033 sayılı yazısı okundu. Yeni açılanlarla birlikte 376 Halkevine Kurumumuz neşriyatından birer tane gönderilmesine;
- b) Maarif Vekillığının 18.V.1939 tarih ve 2-842 numaralı havaleleriyle gelen ve Cumhur Reisine hitap etmekte olan İstanbul Şehir Tiyatrosu Dramaturgu Bay Mehmet Şükrünün mektubu okundu. Türk Dil Kurumunun mesaisini ve gelişmesinin verimlerini tenkit eden bu zâtin dokunduğu noktalar Kurumun seve seve itiraf ve kabul ettiği kusurlardır. Böyle olmakla beraber ideal gayreti ve kısa zamanda çok, ve esaslı iş başarmak maksadiyle başlanmış işlerin hiç birinde Türk Dil Kurumunun başarısını görmek kabîl olmadığını kendisine bildirmek de doğru olur.

İşin başına geçmek ve Millî Şefin Dil işlerinde sağ kolu olmak arzusuna cevap vermek bizim vazifemiz olmamakla

beraber şâyet kendisinde mesaimizi semerelendirecek kabiliyet görürsek içimize hatta başımıza almakta tereddüt etmiyeceğimizin cevaben bildirilmesine karar verildi.

Gönderde başka bir şey olmadığından görüşmelere son verildi.

Başkan

Genel Sekreter

Sayman

Üye

Üye

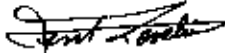
Üye

Üye

Üye

Üye

Aslına uygundur.



N.S.